

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:

Egész évre 4 frt.
Félévre 2 „
Negyedévre 1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

Ugy a lap szellemi részét illető cikkek,
mint az előfizetési pénzek a „Köz művelő-
dés“ szerkesztőségének Gyulafehérvára a
várhoz küldendők.

Egy-két szó a postatakarékpénztárról.

Az élet nagy ellentétek complexuma volt mindig. Talán az is marad örökké. Hiába! „*Lacrimarum vallis*“ ez a földi élet, mikép apáink oly találóan neveztek s bármilyen magas célok, nemes érdekek tüze hevitsen is, bele kell nyugodnunk ama igazságba, hogy a nyomort, a könyvet, sohajt csak enyhíteni, de végkép megszüntetni nem lehet.

Ki az, kit napjainkban a pauperismusnak anyagi és szellemi rombolása, a fentebbiek daczára, nem érdekelné? Nézhetjük-e bántatlan nyugalommal a megdőbentő áldozatokat, melyeket a nyomor követel? Nem. Legkevésbé pedig a papság, melyet magasztos hivatása a szegény néppel közvetlen érintkezésben tart. Ez a nép papságunk „szerelme“ volt és marad mindig. Természetesen itt nem azt a népetértem, melyet munkakerülés, kalandvágy, „szerencse-próbálás“ többnyire a nagy városok zajába hajt, hol a pálinka gőzében megvadult tömeg „*panem et circenses*“-t kiált és a „Fortuna“ töltelekeit rendes adatokban szolgáltatja: hanem értem az élet patriarkális rendszerében élő munkás kötelességeit, terheit nemesen viselő népet, mely az ekeszarv és más munkaeszközök táradalmát, a közterhek és családi gondok enyhét Isten házában keresi, annak vigasztalásában találja meg Ez a nép egyházunk öröksége és dicsősége. Ezekre gondolt az Üdvözítő, midőn azt mondá: „*Szegények mindig lesznek veletek*“.

Ezekre gondolok én is, midőna nép érdekében, a postatakarékpénztárra kívánom a figyelmet irányozni, mint amely által eléggé meg nem becsülhető mód van nyújtva — főleg a szegényebb osztálynak — a takarékosagra s így anyagi és szellemi jólétének fokozására.

Szent Lajos Franciaország kegyes királya 1260 évben Párisban 300 vak számára iatézetet alapított s annak jótékonyágáról meggyőződván így kiáltott fel: „*Tettem életomban jót, de ennél jobbat alig.*“

E szavakat teljes elismeréssel vonatkoztatom a kormányra, midőn a postatakarékpénztár behozatala által egy nagy horderejű közéleti és állami szükségletnek tett eleget; midőn ezen, a külföldön is oly sikerrel kultivált és szépen virágzó nemzetgazdasági tényezőt nálunk meghonosította.

E becses lap nagyon igénybe vett hasábjai nem engedik meg, hogy a postatakarékpénztár szervezétének részletes ismertetését eszközölhessem; különben is olyanokhoz intézem ezen — inkább ajánló — soraimat, kik ezen intézmény fontos feladatát teljesen átértik és érzik.

A takarékoság elvét, ezáltal az anyagi és szellemi emelkedést a társadalomba bevinni, e célból könnyű módot és eszközt nyújtani: van hivatva ezen intézmény, különösen aszegényebb osztálynál, mely eddigelé, a leginkább nagy városokban létező takaréktézetekhez, részint nem igen férhetett, részint foriatok hiányában krajczáros fölöslegét nem tőkésithette. Ily körülmények közt a kezénél lévő egy két krajczár rendesen elkallódott. — A postatakarékpénztár 3296 közvetítő hivatallal bír. Ezeknek bármelyike elfogad betételeket és teljesít visszafizetéseket. Eme roppant hálózat körében (mely a szükség szerint jobban és jobban kiterjesztetik) mindenkinek könnyű mód van nyújtva a tőkegyűjtésre.

A legkisebb betét 50. kr. de takaréklapok segítségével a megtakarítást 5 krral is lehet eszközölni. És ez nagy fontosságu körülmény különösen a szegényebb sorsuakra, cselédekre, napszámosokra, gyermekekre nézve, kiknek fillérei ily uton nemcsak megmenthetők, de gyümölcsözteszethetők is lesznek.

Minden naptári év elteltével a kamatok a tőkéhez csatoltatnak. 1000 frton túl a kamatozás megszűnik, de az ezt meghaladó összegben, a betevők részére, a postatakarékpénztár díjtalanul értékpapírokat vásárol, melyeket a betevő akarata szerint vagy megküld az illetőnek, vagy pedig letétben őrzi s a lejárt szelvényeket is beváltja. Ha betevő könyvecskéjét elvesztette, vagy azt ellopták, más a betétet föl nem veheti. Megjegyzem még azt is, hogy a betevők a szükséges nyomtatványokat ingyen kapják; postatakarékpénztári ügyekben portomentesen levelezhetnek az intézettel; a betétek adó és illeték alá nem esnek, sőt a betéteknek 1000 frtot meg nem haladó része le sem foglalható és arra zálog vagy megtartási jog nem szereshető.

Ezen röviden felsorolt előnyök mellett nagyon ajánlatossá teszi a postatakarékpénztárt még az is, hogy az állam mindenben teljes garantiát nyújt a betevőknek, és ily formán a napjainkban itt-ott elkövetett pénzügyi szédelmések miatt megingott bizalmat nemcsak restituálja, de egyszersmind bőven kárpótol az egyes takarékinézetek nagyobb, de kevesebb biztonságú kamataival szemben.

A postatakarékpénztár czélszerűségét, fontos nemzetgazdászati hivatását fényesen igazolja azon örvendetes gyarapodás is, mely egypár évi fennállása alatt 3 milliót meghaladó megtakarítást tüntet fel.

Ez a szám fényesen beszél ama megtakarított fillérekről, melyeket Hugo Viktor a néperejének nevez. Ezen erő nagy vívmányokat mutat föl. Istennek sok szép templomot, a nemzetnek sok és nevezetes intézetet emelt . . . Aztán örökké igaz marad, hogy a takarékoság nyomában vagyonosodás, munkakedv, jog és kötelesség érzet, valódi szabadság és jólét virágai fakadnak. Mindezekből önként következik az egyén, család és társadalom nyugalma és békéje . . .

Vegyük tehát lelkünkre iskolában, szószéken, magán érintkezéseinkben, a postatakarékpénztár ügyét, mely a legnemesebb érdekek szolgálatában áll. Ne mondja senki: általános szegénység van és hogy csak a fölöslegnél lehet takarékoskodni . . . Takarékosok lehetünk igényeink megszorításával is, melyet — fájdalom — már a legelső osztálynál kezdetünk meg. A részvétlenség mindig akadályokat lát, képzelődik, mint ama szolga, ki a földet két végén szántatlanul hagyta, mert hirta lebillen alatta . . .

A papság társadalmi helyzetében és mindenkor felismerte és teljesítette nagy sokirányú kötelességeit úgy, hogy nálánál senki sem mondhatja el jogosultabban: „*Pro aris et focis küzdöttem* . . .”

Én ama szeretetalapján — mely a kereszténységnek mindenkor éltető ereje és irányadó vezére volt — lelkemből kiáltom: éljen a postatakarékpénztár eszméje!

Fülei Szánti Lajos.

Budavár török kézre jutása és visszavétele.

Irta: **Nyers Károly.**

(Folytatás.)

Aug. 29 én éri ezett meg Felső-Magyarországból Caraffa s Erdélyből Scherffenberg 12 ezer emberrel. Ez utóbbival jöttek: Piccolomini, Sacisenlauenburg, Veterani lovas, Serini,!) Spinola gyalogos, Magni, Tutuini dragoonos ezredek és Csáki, a magyar hadcsapat ezredese. Augusztus 30-án megérkezett a svéd király másfél ezer emberből álló segélyhada is. — Szulejmán, amint látta, hogy Piccolomini Aeneas Sylvius vezetése alatt az erdélyi sereg 5000 emberről előhada a hidon átvonult, azonnal visszahuzódott érdi táborába.

Károly herceg már türelmetlenül várta a segédhadak megérkezését, mert, mint említve volt, a ker. hadsereg létszáma is tetemesen alászállott s ezt is megosztva kellett működtetni, azért most, hogy végre megérkeztek, általános lett az öröm az ostromlók táborában s ugyanolyan lehangeltség vett erőt az őrségen. — A tábornoki kar tanácsot tartott, melyre az ostrom hosszú tartama miatt már türelmetlenkedni kezdő Lipót cs. Stratman udvari főkancellárt is leküldte. A tanácskozás czélja volt azt eldönteni, hogy a nagyvezírt támadják-e meg, vagy Buda ellen intézzenek döntő rohamot? Miksa Emanuel ismét csak azt tanácsolta, hogy az ostromlók had a nagy küzdelemmel és sok vér árán szerzett vívmányokról mondjon le s az egész hadsereg Szulejmán ellen menjen és azt, ha vonakodnék döntő ütközetbe bocsátkozni, erre kényszeríteni kell. A bajor választó e tervét oly hévvel védelmezte, hogy Károly hercegnek tekintélyét s fővezéri hatalmának egész súlyát latba kellett vetnie vele szemben, hogy saját tervét, miszerint Buda ellen a nagyvezír, szemeláttára döntő ostromot kell intézni, keresztülvihette. — A döntő ostrom napjaul először szept. 1 je tüzetett ki minthogy azonban az erdélyi seregnek még egy napra szüksége volt, hogy a hosszú út fáradsalmait kipihenhesse, a fővezér utóbb szept. 2-ára rendelte el az általános rohamot. —

Károly herceg azon reményben, hogy most már az őrség is belátva tarthatatlan helyzetét, hajlandóbb lesz engedni a fölszólításnak, még egy utolsó kísérletet tett a parancsnokot a vár földadására birni. — Oliver, a pasának egykori játszótársa, volt a parlamentair. Abdi, amint meglátta őt, egyszerre fölsimerte benne gyermekkori pajtását, de nem úgy Oliver. Ez előadván küldetése czélját, közölte a pasával Károly hercegnek a vár átadására irányuló fölhívását, de a várparancsnok határozottan ellenmondott. Ekkor Oliver magán beszélgetésre kérte fel őt. Abdi el-

1) Gr. Majláth i. m.-ben Szerényinek írja.

bocsátotta; mikor már egyedül voltak, a basa föltárta kilétét a követ előtt s elbeszélte neki élettörténetét. Olivier fölismert barátját most már bizalmasan kérte, hogy adná föl az amúgy is tarthatatlan várat, a császár ezért nem lesz haláttalan, s meg is van bízva ezt tudomására hozni, A pasa hajhatatlan maradt, hőtiesen el volt rá határozva, hogy a keresztényeket csak holt testén keresztül engedje a várba jutni, annál is inkább, mivel a nagyvezír a várba szöktetett janicsároktól beküldte neki IV. Mohamed szultánnak ama fetváját,²⁾ mely Budának, mint az ozmán birodalom kulcsának megvédelmezését vallásbeli kötelességévé tette, s melyben határozottan ki volt mondva, „hogy azon a helyen kell vitézzel együtt meghalnia, ha a keresztények ellen megvédeni nem bírja, vagy a vesztőhelyre mennie, ha átadná, mert Buda fontosabb az ozmánok kezében, mint az emberek élete.”³⁾ — A gyermekkori barátok életük alkonyán találkoztak, de csak azért, hogy egymástól örökre búcsút vegyenek!

Mint hogy a lothr. herczegnek a vér kimélése céljából tett utolsó kísérlete is eredménytelen maradt, szept. 1-én megkezdődtek a készülétek a következő napi nagy munkához. E napon jött át Pestről Petneházy Dávid ezredes is megkérni a fővezért, hogy a hajdukat ő vezethesse rohamra.

Fölviradt végre a magyar nemzet történetében örökre nevezetesebb nap: szeptember második. — Ha voltak eddig heves tusák a rohamok és kitörések alkalmával, úgy most a ker. harcosok részéről a győzelem reményében tett végső erőmegfeszítés, az ozmánok részéről pedig a reménytelen kétségbeesés szülte ama szilárd elhatározás, hogy legalább életüket drágán adják el, oly makacsúsá tette a küzdelmet, hogy a megelőzőket mind messze tulszárnyalta. — Reggel a ker. hadsereg teljes diszben táborzenész mellett tartott istentiszteleten jelent meg, s ezután a könnyű lovasság Szulejmán hadserege mozdulatainak megfigyelésére küldetett ki. — A rohamoszlopok következőleg állítottak föl. Miksa Emanuel és Lajos badeni örgróf csapatai a Ráczvárosban állottak és feladatuk volt a kir. kastély bástyái ellen intézni támadást; a bajor hadoszlopot fentebbieken kívül még Pálffy, a fölgögyült De la Verque, Beck, Taffe, Serini, a brandenburgiakat Schöning vezényelte. A legerősebb támadás háromstrom-lámbban 8000 válogatott gyalogsapattal az é.-i oldalon a nagy sarak körönd és a bécsi kapu között tört nyílásukra volt írva nyozva. Ezen oszlopok élén Neuburg herczeg, a seibeiből fölpült Croy, Commercy, gr. Szuches, Dieppenthal, Scherffenberg és Caraffa állottak. Spinola Gyula 1000 emberről osztrómlábat szintén a bécsi oldalon vezetett. Petneházy Dávid 800 magyar hajdu élén a nagy köröndtől jobbra eső résszel szemközt foglalt állást. — A szuronyok ez alkalommal használtattak először.

Miután a könnyű lovasság szemleutjából visszatért s jelentette, miszerint a nagyvezír semmi jelét sem adja,

2.) „Fetva“ a muflitól vallási ügyekben kiadott határozat vagy törvényhatóságától eredő jogi döntvény; — megemlítem továbbá, hogy „ferman“-t po itikai, vagy közigazgatási ügyekben a magas divan bocsát ki; „hatti szerif“ magának a szultánnak a rendelete.

3.) Hammer J. és Dr. H. D. i. műveiben.

hogy támadni akarna, Károly herczeg d. u. 4 órakor⁴⁾ a Széchenyi-hegyen 6 ágyulövessel adatott jelt az általános rohamra. D'Aste⁵⁾ önkéntes ezredes volt most is, mint 1684. aug. 19-én Érsekújvárnál, ki 580, szuronyos fegyverekkel ellátott önkéntes élén az első rohamot tette, de mindjárt a támadás kezdetén elesett; vele esett el az önkéntesek legnagyobb része; az életben maradtak vezetését Biscoffshausen vette át. — Spinola marquis észrevétlenül lopódzott a várnak a kis svábhegyi tüztelepektől tetemesen megrongált éjszak-nyugoti czölöpzetéhez, hol a réseken a legerősebb janicsárok állottak. Itt heves tusa támadt. Abdi basa, ki hős katonái élén mindenütt a legnagyobb vesztélyt kereste föl s a főroham ellen egyébként is személyesen vezényelvén, amint meglátta, hogy e ponton az ostromlók előnyomulása nagy mérvet öltött, a megtámadottak segítségére az őrség egy részével ide rohant s a szétdult falak romjaira fölkapó, halálmegvettéssel előretörő ker. harcosok első sorait földre terítette. Mialatt itt e kétségbeesett harcz folyt, Souche- és Öttingen harcosai a fal másik oldalát foglalták el s nyomban a közel fekvő házak ellen rohantak. Itt azonban a janicsárok nagy tömegére bukkantak, kik sürüen osztogaták a halálos csapásokat, de azért a ker. vivók véreik hulláin át folyton előre nyomultak. Abdi most ide sietett s az előnyomulókat pillanatra föl is tartóztatta; de ezalatt sikerült Spinolának az ozmánok sorait áttörni s Öttingen segélyére menni, mikor is a pasát hátulról támadta meg. — Ez alatt egyéb pontokon is hősileg folyt a küzdelem, bő aratása volt a halálnak mindkét részről. Különösen nagy volt a pusztítás német harcosok soraiban, kiket az őrség háromszor viszszaorzitván, már csüggedni kezdtek s attól iehetett tartani, hogy visszafordulnak. Ekkor azonban Petneházy ezredes, egy év előtt még kuruczvezér, Soo inajduja élén ellenállhatlanul előretört, és árkok, sánczok, ostromgépeken keresztül a szorongatott németek segélyére rohadván első volt, ki a vár fokára fölkapott s a vár föutczájába, a mai uri utczába hatolt. Ott a törökök minden oldalról körülfogták s annyiank ellenében a titánok harczára emlékeztető hősiességgel egy maga védte magát, míg hajdui is utolérvén őt, e halál torkából kiragadták. A német tábornokok e rettenetes harcz láttára csudálkozva kiáltották fel: Ez a Petneházy nem ember: hanem fölböszült oroslán!⁶⁾

Petneházy ezen rendkívüli hősiességével a már lankadni kezdő németeket újra fölvillanyozta s a hajduk után ők is be nyomultak a várba.⁶⁾ Erre minden oldalról áradatként rohant be az ostromlók had. A ker. harcosok ölték vágták az ozmánokat, kik közül sokan már kegyelemért könyörögtek, de az iszonyu zaj, láрма, a győzelmi kiáltások a törököknek bogemi! bogemi! kegyelemért siránkozó hangjait elnyomták; a hosszas szolgaság, zsarnoki elnyomás miatt támadt düh, lihegő boszu pedig az os-

4.) Ezen időpontra nézve eltérők a tudósítások; némelyek 3, mások 6 órára teszik a roham kezdetét, legtöbbben azonban 4 óra mellett vannak.

5.) Majláth Béla a „Pesti Napló“ 1885. oct. 22-ki sz.-ban azt mondja báró D' Aste Mihályról, hogy Buda ostroma alkalmával négyezer sebesült meg; szept. 2-án halálos sebeket kapott és szept. 7-én halt meg.

6.) Más oldalon Fiáth János kapitány s némelyek szerint egy Ramocsházy nevű huszárkapitány értek föl legelsőeknek a vár fokára.

tromlók közül sokaknak keblében elfojtá az irgalom érzését s nem kegyelmeztek senkinek. A vér pataként ömlött. Károly herceg, ki a győzelmes ostromot a mellvéd ormaról vezette, gr. Souches Károlytól küldött parancsban szigorúan meghagyta, hogy a vívók a kegyetlenkedéssel hagyjanak föl és csatarendbe állva Croy vezetése alatt a Szt. György-térre siessenek. Commercyt pedig ugyanekkor Bécsbe küldte, hogy a győzelmi hírt a császárnak vigye meg. — A balostromlással összekötötésbe jutott középhadláb szintén a nagy piacra nyomult. — Ez alatt a janicsárok az akkor zsidó, később bécsinek nevezett utczában a bécsi kapu táján gyűltek össze nagyobb tömegben s körbe állva, élükön a már sok sebből vérző, hős Abdi pasával, várták az újabb támadást. Nem sokáig kellett erre várakozniok, mit azonban kétségbeesett küzdelemmel vertek vissza; a kerezttények a támadást megújították s az ozmánok nagy részét lelőtték, vagy levágták. Az életben maradtak közül ezután többen a királyi kastélyba menekültek s Abdi pasátsak kevesed magával hagyták hátra; de ez hőiesen küzdött s mintha lábai a földbe gyökereztek volna, helyéből egy tappodtat sem mozdulva, osztogatta a halálos csapásokat mindaddig míg egy golyótól találva holtan össze nem rogyott.⁷⁾ Olivier, a mint megpillantotta Abdit, feléje szaladt, hogy megmentse, de már későn jött, mire oda jutott, a pasa halott volt. Ebben a pillanatban egy golyó őt is barátja holttetére terítette. — A hős parancsnokkal együtt estek el itt a török főbkek s az őrség színe-java, hulláikkal betömték a sánczréseket. — Az őrség azon része, mely a pasa mellől a királyi kastélyba menekült, innen még egyszer kirohant s a betóduló ellent pillanatra megállította, de Croy gyorsan ott termett s a császári sereg élén a hőiesen küzdő ozmánokat viaszorította és köztük a ker. harcosok iszonyu vérontást vittek véghez; majd pedig a választó fejedelmiek ellen kétségbeesett erőfeszítéssel küzdő törökök ellen vezette embereit s őket hátból támadta meg. Erre az ozmánok elvesztették bátorságukat, egy részük a nagy tornyba menekült s kegyelmet kért, mások pedig a Dunára vezető titkos uton akartak menekülni, de a bajorok által elfogattak. — Csonka bég, a janicsárok agája Petneháznak⁸⁾ adta meg magát, kit még abból az időből ismert, midőn Thököly zászlaja alatt együtt harcoltak.⁹⁾

7) Wagner Ferencz: Hist. Leopoldi cz. művében beszéli, hogy, mikor I. Lipót koronáztatása alkalmával Pozsonyban a világ négy tája felé a szokásos kardvágást tette, a budai pasa, ki ennek idejéről tudomással bírt, e szertartást kigunyolni akarván, fejét bekötötte, lefeküdt s elkezdett iszonyuan jajgatni. Az orvosok és borbélyok lélekszakadva szaladtak segítségére s midőn ezek baja felől kérdezősködtek, azt mondta nekik, hogy a magyar király vágta meg kardjával. Ominoxus egy tréfa!

8.] A hős Petneházy, Buda visszafoglalásában egyik jelentékeny tényező, számtalan sebében az ostrom napján halt meg.

9.] Csonka bég éppen ebédelt, mikor megtudta, hogy a kerezttények betörték a várba. Erről személyesen akarván meggyőződni, kiment az utczára; a mint kilépett egy csapat ellenséget látott maga előtt; szerencséjére azonban ezek a Petneházy által vezényelt hajdúk voltak. Petneházyt azonnal fölismerte s megadta magát neki. A magyar hős őt Károly hgehez, ez pedig Bécsujhelybe küldte. 1066. jan. 6-án Bécsben megkeresztelkedett. Leopold volt a keresztapja; a keresztneve Lipót-József nevet vett föl. A császárt ő nemessé majd egy magyar ezred ezredessé tette s mivel nevének később Zungenberge változtatta, a huszárok Csonka bég ezredét Csonka-pergi regimentnek hívták A spanyol örökösödési háboruban feltűnő vitézséggel harcolt ugyan, de 1706-ban mégis a francziák fogságába került s se

Öt órákor a vár teljesen el volt foglalva. Ez több helyen kigyuladván, egy nagy lángtenger támadt, mely a bekövetkezett éjert rémes nappallá vá toztatta Buda fölött, az óriási tűz még harmadnap is égett, a főtemplomon kívül elhamvasztva minden eléghetőt. A zsákmányolás, fosztogatás egész éjen át tartott.

Igy végződött szept. másodika, melynek alkonyán a lenyugvó nap által biborszínre festett ég a szabadság hajnalát jelentette. És a beállott éj, melynek csöndében a diadalzaj zsbongra, a megváltás harmatcseppjeit hinté le a sokat szenvedett hazára; és a felkelő nap, mely 145 évig a város tornyain ragyogó félholdban tükrözte magát, most a megszabadult magyarnak örömkönyűiben fűrészté sugárait a vértől párolgó utczákon.¹⁰⁾

Folyt. köv.

Erdély-történelmi adatok

II.

Apatfi Mihály Isten kegyelméből Erdély fejedelme a Magyarországi részek Ura, Székelyek Grófja hiveinknek egyenkint és összesen tekintetes, nagyságos vitéz méltóságos nemes fő és alispányainknak fő és albiroknak, minden megye főkapitányai és minden székelyszék fő és alkirálybíróinak várkapitány, vagy főnök, vagy gondnokainak, böcs és körültekintő királyi városi tanácsosoknak és minden szász szék biráinak, továbbá harminczados, hidvámos, utak, szorosok őreinek és minden más és bármily állásu hivatalnokoknak, főképpen a szolgálatban levő uraknak, kik a mi birtokunkban vannak és a kik ezen okmányunkat megtekinthetik, s a kik nekünk kedvesek kegyelmünket.

Birodalmunkban kereskedő és Commercio örömenyek Companiaja alázatos minket megtalálásokból értjük az mostani sok rendbeli adó rajtok levén némelyek adóságban esnek, mely adóságoknak meg vételekben az Creditorok igen abutálnak midőn az Companiából akár mellyiket kaphassák, meg fogattyák, az bünöst az büntelenért, az ki nem ados az adosért vesztegetvén; kiknek alázatos minket megtalálására, és némely becsülletes hiveinknek mellettek való Instántiájára kegyelmes tekintetünk levén, hogy azon Compania az adózásra elégtelennek ne tésésék, ezen örömenyek birodalmunkbéli beli Companiáját kútsintól fogva nagyig egészen kegyelmes kiváltképpen való protectionk alá vettük az minthogy veszsük is az mostan Fogarasban Celebrált ország gyűlése alkalmatoságával, mind személylek, mind árujok és egyéb jovok iránt ez levelünk által. Parantsoljuk, azért fellül meg irt minden rendbeli hiveinknek kegyelmesen és igen serio senki is az Creditorok közül az adoson kívül más személyében, vagy jovaiban aristálni és arestaltatni, fogni, és fo-

XIV. Lajos mint renegátot Konstantinápolyba küldte, hol a szultán őt zsákba verratva a Bosporusba vetette. Ilyen vége lett a jobb sorsra érdemes férfinak. Neve után itélve föltehető, hogy magyar származású volt. (Dr. H. D. Bnda visszavétele 38 és 42. l. gr. Majláth Ofeus Rückero. 332. — Turul 1884. 1 füz. 45. l.)

10.] Horváth Mihály: A magyarok története, 349. l.

gadni, semmi uton modon meg háborítani és károsítani őket ne merészelle, minden Creditor az ő tulajdon maga adosságát kényszerítse az meg fizetésre egyik az másik ért nem tartozván semmiképpen fizetni.

Ezt is hozzá adván országos gondjaink között, ha valaki ezen protectionnal ellenkező Commissiot per inportunam et Sinistram Informationem extrahálna is törlünk, erőtleneknek és Cassaltaknak tartassanak, tartásuk magokat mindenekben ez iránt való örményekhez mutatott fejedelmi kegyelmes protectionalisunkhoz. Annak felette törtévény néha az is, sok adóságot szedvén fel némely örmény, hogy subterfugialhassa az fizetést, el bujdosik, és birodalmunkból ki megyen némely Casusban is az közön-séges igazság is azt dictálván, az örmények bírása és Compániája fizettesse, az minthogy de Jure nem kényszeríthetik valamely tsalárd adósért (cautosoknak kelletvén mindenkor az Creditoroknak lenni) ugy ne is kényszerítes-sék, ha mit kinek adott valaki, attól kívánja.

Egyébiránt a jelen iratunk állandósága végett, ezen levelünket felolvassa kiadtuk minden ellenmondás nélkül.

Kelt a Gernyeszegi kastélyban September 1-én Urunk 1689-ik évében.

Apaffi Mihály m. p.

(L. S.)

T Á R C Z A.

A „jó sziveknek“.

*Csendes mederben induló patak
Mentében, áldás és virány fakad.
De jön a vész és bösz csatája kel,
Virágos partokat iszap főd el . . .
A nép, mely oly sok bajt, vihart kiállt
Az „otthon“ romjain segélyt kiált . . .
S miként a jégjátó kis gyermeket
Előbb figyelmes anyja látja meg:
Aként a jó anyák szerelmével;
Ti jó szivek segíteni jöttök el.
Áldás kövesse minden léptetek,
Midőn a legszebb utra léptetek.
E hon — amig reátok nézhetünk —
Nem veszhet el . . . Az Isten lesz velünk!*

Fülei Szántó Lajos.

ESZTHER.

Franciaiából: Dr. Veress.

(Folytatás.)

A szivtelen macedoni lakására térve, az őt körülfogó felesége, magzatai és meghitt barátjainak a következőket szavalja: „Ki bátorzkodnék még kétségbe vonni szerencsém-et s azt, hogy én az istenek kedvencze vagyok? Kinek adatott e földön, hogy mérközzék velem a hatalom és gaz-

dagságban? Vagyonom, mely így is elég volna bármely hatalmas város boldogítására, némsokára utálatos ellenségeim kincseivel fog gyarapodni. A magas polczról, melyre én jutok, nincs hatalom, a mely letaszíthatna; midőn hosszas élet után az istenek rangjába emelkedem, ott örökre élni fogok számba nézve tiz fiam és sok unokámban. Ha a mágusok a jövőt alaposan ismernék, még holnap, de mit mondom még az én reményem és biztos előrelátásomat is megelőzve, még most rögtön az istenek fölé helyeznének; mert tudjátok meg, hogy én ezeknél is több vagyok. Na s jól lehet, hogy ez így van, s jöllehet, hogy én mindenben dúsakírok, mit csak halandó szív óhajthat, — van egy ember, de mit is hívom embernek, van egy kutya fajzat, mely örömeim közé folyton mérget kever és engem akadályoz e nyomorult szolgálóféreg. Míg a népsokaság porba hull tekintetem előtt s hódolattal imádjá személyemet, ez az aegyptusi tolvaj, fel sem áll ülőhelyéről, még tekintetére sem méltat. Ma is midőn a királyi termek küszöbét átléptem, hogy a királyné asztalánál helyet foglaljak, ámbar előtte haladtam el, nem méltóztatott fölemelkedni; távol állott attól, hogy tisztelegjen, hogy kötelességét teljesítse. De most rettegjen, mert kiérdemeltem a birodalomban a második méltóságot, hazaatyja és királyi helytartó rangot szereztem. Lelkemre mondom az egész renyhe natióknak már régen ki kellett volna pusztulnia; becsületemre állítom, mindaddig rá n nézve, boldogságom daczára is csak teher az élet, míg ezen ember hullája szagát orrommal nem érzem, szememmel nem látom, lábaimmal nem tiprom. Ha hizelgése és cselei által a király kegyét ki nem csalta volna e dögleletes vetélytárs már régen a Scheol büzhödöt levegőjében tikkadoznék. Ezek alapján tisztelt elvrokonok föl hívjak benneteket arra, hogy becses tanácsokkal támogatni ne késsetek.“

E pattogás után szót kér felesége: „Nagyon is bámulva kérdezem oh Amán, hová lett szilárd jellemed, hová mély belátásod, melynek a válság perceiben eddig oly meglepő bizonyítékait adád. Fájdalom, hogy találkozott egy ördögötől megszállt szolgáló, mely gáncsaival elfojtá eszed világát. Hisz csak akad egy magas növésű nyers fánk, melyből a szakértő akasztófát csinál. Ha nincs elégséges okod, melynek értelmében ez elvetemült fejére halálos ítéletet zugj, azt véled, hogy nehéz ilyesmit találni? Az a ki egy egész nép sorsát rád bízta, ugy hiszem nem lesz sértve, ha abból a sirba hirnökül egyet előre küldesz. Példáson cselekedj, ha csak nem akarsz a nép guny tárgya lenni, végy boszut elleneden, mert mindig nem lesz hatalmad ám arra.“

Hallván e tanácsot tapsol a környezet és ösztönzi Amánt, ki amugy is kész volt mindenre. Tanácsot tartva kijelölik a legsudarabb növésű fát, ágait letisztítják, kereszt-fát illesztnek belé, melyre kifeszítik az áldozat karjait. Az elvetemült Amán személyesen néz a munka után. Sürgeti a mű bevégzését s nem alszik egész éjjel. Sok fejtörés után tervét lelke elé állítja, körmönfont eszméin, melyekkel a gyanakvó Assuerust Mardocheus ellen uszítja; pokoli módon vigyorog ördögi kéjében, álom száll szeméire, pillanatra elalszik s álmában kinszenvedett ellene görcsös kínjain gyönyörködik szeme. Látja hogyan czipelik a remegő áldozatot a gyalázat fája alá. A kalapács erős ütése alatt

hogyan futódnak be a hosszú vastag szegek Mardocheus keze és lábushába. Ég s föld között megfeszítve hogyan rugdalózik áldozata. Mily gyönyör szemlélni a roncsolt tagokat és hallgatni ellene véghörgését.

Alig csókolá meg a nap Judia tengerét, Amán nyoszolyáját hagyva, lépteit a királyi palota felé irányozza. Ez éjszaka véletlenül a királynak sem izlett az álom, daczára az altató szerek bűvhatalmának, Assuerustól irtózott Morphéus teljesen. Miután a csillagok vizsgálásában kifáradt és már hajnal hasadt, királysága évkönyveit hozatá elé. Az olvasó szájából megértette, hogy két hivatalnok, kikre ajtója volt bízva trónja ellen összeesküdött, s ez Mardocheus által fölfödöttétvén, a bűnösök elvették bevallott bűneik büntetését. Visszaemlékeznvén tehát arra, kinek életét köszönheri, Assuerus magát hálátlanságról vádolja s bámul önmagán, hogy e páratlan szolgálatot még eddig nem hálalta meg gazdag jutalmakkal. Midőn erről gondolkoznék egyszerre jelentik, hogy Amán várakozik a előszobában. Rögtön megparancsolja, hogy a várakozót eléje bocsássák; „miután te, hű szögám ép alkalmas időben érkezél, halld csak mit kérdek: minő megkülömböztetett kitüntetés, minő jutalmat tartozom én adni annak, ki megmentvén életemet, az összperzsa birodalmat szabadította meg?

Ezen szavakra a makedoni örömében reszketni kezdett; szentül hitte ő lesz az, kire a királyi szavak vonatkoznak. Pillanatnyi gondolkodás után: „Felség, miután engem fölszólítottál, hallgasd meg alázatos javaslatomat. Telivér paripáid közül hozasd elé a leggyönyörűbb állatot, fődésd be azt arany-bibor takaróval, hogy legyen az büszke, mintha csak te ülnél rajta. Az a ki tervedet végrehajtja öltözzék föl tyrusi kelmékbe, fejük és nyaklánczczal ékesítsé testét, szóval úgy nézzen ki, mint a király, midőn alattvalóinak magát mutatja. Üljön föl a jeltett paripára s a főváros minden utcáján jelenjék meg; zengjen a cithara, dob, lyra, fuvola. Javaslom ezenkívül, hogy a körülhordozás ideje alatt az udvari előkelőségek fénycsillaga, kiről tudja a nép, hogy a királyi kegy legelső hordnoka, a paripát zablájánál fogva fönszóval kiáltsa: „igy cselekszik a király mindazokkal, a kiket meg akar tisztelni.“

„Szavaid, — szól a király, — keblemben igazán viszhangra találtak, készségei követem szellemben dus tanácsodat. Mivel te mély belátásod szerint rendezéd az egész dolgot, mivel halandó veled hasonló fokban nem élvezi királyi kegyeimet, óhajom az: hogy te légy ama hírnök, ki a királyi kitüntetés megérdemelt közzétételében részesíteni fogja a zsidó származású Mardocheust. Rögtön készülj az ünnepélyes díszmenetre s viyázz arra, hogy javaslatod utolsó igit sikerüljön!”

Ha ezer menykő is cs p Amán lábára, nem ijed meg jobban, mint e rendelet hallatára. Szerette volna magát föld alá rejtteni, de eszélyességből nem tesz semmi kifogást. Agyában egyik ölj gondolat a másikat viharként üldözi, de mit tegyen? jó képet vágva készül ellensége fölmagasztaltatására.

Miután Mardocheus haláláról lelkében lemondott, a kétségbeejtő megbízás fölött óhajtott volna saját házában aggodni. Keresi keservesen az álutakat erre. Azt hiszi, hogy

otthon gyötrelminek szabad folyást engedhet, megátkozhatja sorsát, meg az isteneket, meg az uralkodót és meg önönmagát. De még ezen keserű vigasztalástól is megfosztatott. Az egyik palotaőr megjelenik előtte s a király nevében jelenti: „hogy ne készüljön az ünnepélyre.“ Engedelmeskedik Amán ez új rendeletnek, de ugy, mint olyan ember, ki már nem a maga ura. A veszélyek szirokkói ki-nozzák s még nagyobbakra bukkan bűnös képzelme, mert irva van, „ki másnak vermet ás, maga esik bele.“ Élet-sajkjája inog, s ő ugy érzi magát, mint a megvadult lovak veszendő kocsisa, itten szikla, ottan mélység, de mindig biztos a halál; akár kiugorjék, akár leugorjék, akár a gyep-lőt dobja el, neki pusztulnia kell: „gondolati voltak s lehettek csak nagyok.“

— Folyt. köv. —

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

— **Hivatalos.** II. A báró Sina Simon féle — a néptanítók segélyezésére fordított alapítványnak két 100 — 100 frtos helye üresedésben van, melyekre az 1868-ik évi october hó 31 én 3167 szám alatt innen köröztetett feltételek mellett a vallás és közoktatási m. kir. Miniszter. ur ő Nagyméltósága 53741—1888 szám alatt folyóévi mártius hó végéig terjedő határidővel pályázatot hirdetett. — Pályázhatnak azon néptanítók:

1.) kik akkor, vagy más oknál fogva, de önhibájukon kívül, néptanítói tisztük teljesítésére alkalmatlanokká váltak s keresetkeptelenek;

2.) kik annyi vagyonnal nem bírnak, hogy abból megélhetnének, sem más segélyt nem élveznek vagy legalább nem oly mérvben, hogy abból, vagyonuk jövedelmét is hozzá véve, megélhetnének;

3.) kik igazolják, hogy míg hivatalukat viselni képesek valának; azt híven és buzgón betölték s feddhetlen életet éltek és élnek;

4.) több folyamodó közül a szegényebbek s azok fog-nak első sorban figyelembe vétetni, kik multjok és jellemkről kitünőbb bizonyítékokat bírnak felmutatni.

5.) a fentebbi kelékekkel birt tanítók szegény árvái, a menynyiben kereset képtelen néptanítók elegendő számmal nem jelentkeznének.

6.) az alapítványi segélyt a tanítók életfogytiglan élvezik, az árva fiuk pedig tizenholcz, a leányok tizenöt éves korukig élvezendik, megjegyezvén, miszerint egy árva segélye évi harminczhat, két testvér árva segélydija hetvenkét; — több testvér árva segélye egy száz forintot meg nem haladhat.

7.) Szechényi-Kolonist-féle segélydíjt élvező romai és görög katolikus néptanítók, a báró Sina Simon-féle segélydíjban részesítetvén, az előbbeninek élvezetétől esznek. Ezen két alapítványból ugyanazon egyén egy időben segélyt nem huzhat.

Ugyanazért a fenneb kijelölt kellékekkel bíró és folyamodó kiérdemült néptanítók által hitelesen, bizonyítékok által, melyek *folyó évi mártius hó 20-ig* a folyamodványokkal együt okvetetlen ide felterjesztendők, — kimutatandó:

- a) A tanítónak vagy árvának és árva atyjának vezeték és keresztnéve, lakhelye;
 b) a tanító életkora
 c) az árvának születési éve és napja;
 d) huz-e a tanító Szechenyi Kolonits féle segélydíjt vagy más segélyt, honnan és mi összegben?
 e) a tanító egészségi állapota képes e még hivatala folytatására és folytatja e még tényleg.
 t) a tanító vagy árva vagyoni állapota. A tanító szolgálati vagy nyugalmi illetménye.
 g) a tanító vagy árva családi körülményei.
 h) a tanító magaviselete multban és jelenben.
 Károlyfehérvárrt. 1889 február 20-én.

† *Ferencs*
 püspök.

— **Hivatalos rész.** Nr. 666—1889. Venerabili Officio Archidiaconali.

Ingruente sacro quadragesimali tempore ex inmensa Dei clementia iterum venit tempus acceptabile, veniunt dies salutis.

Diligenter agite Venerabiles fratres et Filii Dilectissimi, ut concussa salubri jejunio passionum vi purgetur mens, subleuetur sensus, caro spiritui subiciatur, libidinis ardor exstingvatur, cor fiat contritum ac humiliatum, — ut mortificationem Jesu in nobis circumferentes vitam Jesu manifestemus in corporibus nostris. Vestigis Christi jejunantis, crucem patiendi portantis, pro mundo morientes insistentes per semitam mortificationum progrediamur ad gloriam, quae revelata est in eo, revelabitur et in nobis. Quare „non in sola abstinencia cibi stet — dicente s. Leone-nostris summa jejunii, haud fructuose enim corpori esca subtrahitur nisi mens ab iniquitate revocetur.“

Jejunantes a cibis jejunemus a vitis, elevetur mens a temporalibus curis et gaudiis ad aeterna bona; precibus ferventibus et oratione continua sanctificetur hoc quadragesimalis jejunium. „Oratio“ enim juxta magnum Hipponensium antistitem „refectio est juniorum, duritiem cordis emollit, austeritatem temperat, jejunium dulcificat, sicut enim sine potu non est plena refectio sic et jejunium sine refectioe orationis non potest animam perfecte nutrire, — „jejunio“ uti S. Hieronymus habet — „passiones corporis, oratione pestes sanandae sunt mentis“; quo magis igitur grassatur per orbem christianum pestifera peccati lues, quo minus liberos nos singulis sentimus a pernicioso ejusdem contagio, eo magis utamur oblata Nobis per dilectam Matrem opportunitate, ut sanctificati beatissimo Dei coasortio per orationem firmemur in fide Jesu Christi Crucifixi, quam spiritu amplectimur, — firmemur in spe, qua in gloriam ejus e via mortificationis anhele respicimus, — firmemur el in vera Dei et proximorum dilectione. Concedat Omnipotens ut continuo summarum harum virtutum exercitio expugnemus Dei misericordiam et gratias lucremur pro digne obeundis sacris paschalibus.

Quoad observantiam jejunii quadragesimalis facultates annis praeterlapsis concessas hisce renovo

Albae-Carolinae die 20 februarii 1889.

† *Franciscus*
 episcopus.

— **Tanügy.** Peselnek, 1889-év február hó 19-én. A háromszék-megyei kézdi-orbai róm. kath. tanító-testület f. év február hó 13-án az alcsernátoni róm. kath. iskola helyiségében tartotta 49 ik téli közgyűlését tan. egyleti elnök Bartha Agoston elnöklete alatt.

A közgyűlésen a rendes tagok 2—3 tag kivételével, kik kimaradásuk okát bejelentették, teljes számban megjelentek; a főt. lelkész urak közül ott voltak: főt. Rápolthi Ferencz, Bálint Ignác, Bencze Lajos, Balog Ignác, Tamás Dávid plebános urak; továbbá Jánosi Antal s. lelkész és Soljom Géza kaplántanító — Örömmel jegyzem fel ezen nemes hitközség lakóinak a népvélel-tanügy iránti megérdemelt figyelmét, kik közül abban többen vettek részt, — s felelő figyelmű odaadással kísérték a gyűlést.

A gyűlést megelőzőleg főt. Tamás Dávid helybeli plebános úr misét mondott; melynek végezte után az iskola helyiségébe vonultunk, a hol a gyűlés kezdetét vette.

1. Bartha Agoston elnök elfoglalva székét, első sorban mély fájdalommal adja elő a gyűlésnek azon szomorú és valóban megrendítő eseményt, hogy a magyar nemzet által szeretve tisztelt Rudolf trónörökös főherczeg ő cs. és kir. felsége, magyar nemzetünk büszkeségének elvesztése, hazánkra mily nagy fájdalmat hozott; ezen megrendítő és minden igaz magyart elszomorító gyászos eseményt a gyűlés alattvalói legmélyebb fájdalommal veszi tudomásul és jegyzőkönyvileg ad kifejezést mély fájdalomának.

Ezután a „Jöjj el Szentlélek Isten“ segítségül hívó ének hangzék el magasztosan mindnyájunk ajkáról. — Bartha Agoston elnök szép beszéddel megnyitotta a gyűlést, mely éljenzéssel fogadtatott. — Erre helybeli plebános főt. Tamás Dávid ur örömtől teit szívvel ad kifejezést azon őszinte szívből kifolyó nyilatkozatának, miszerint tiszta szívből örül a mi szép összejövetelnek s kéri a gyűlés folyamára Isten áldását és a szép egyetértést; az éljenzéssel fogadott enőki megnyitó beszéd jegyzőkönyvre vétetni határozatott.

2. Gyakorlati tanítást tartott Papp János helybeli tagtárs az 5-ik osztályos tanulókkal a természettanból a „Delejességről“. — Mialatt a többi osztályokat hallgatóságosan foglalkoztatta. —

A tanítás tárgyilagosan megbiráltván, ahhoz többen hozzá szólottak, mely után a helyes módszerrel teldolgozott tanítás sikerültnek nyilváníttatott a gyűlés által.

3. Jegyző által felolvasatott a mult gyűlésről felvett jegyzőkönyv, mely milder pontjában helyesnek találtván, hitelesítetett, — s jegyző megéljenzetett.

4. Felolvasatott a pénz és könyvtár állásáról felvett jegyzőkönyv az 1888-ik évről, mely a közgyűlés által minden pontjában elfogadtván, könyv és pénztáros Hamar Bálintnak a gyűlés elismerést és jegyzőkönyvi köszönetet szavaz. — Megjegyzetetik, hogy több könyvet és lapot kell az egylet könyvtára számára meghozatni; ezzel kapcsolatosan ajánlatba hozza főt. Tamás Dávid úr a „Közművelődés“ czimű heti lapnak az 1889-ik évre meghozatalát; mely ajánlatot a gyűlés egyhangulag elfogad, — s azt az egylet számára meghozatni határozza, — melylyel pénztárost megbizza.

Továbbá főt. Rápolthy Ferencz plebános úr, az egy-

let könyvtára számára ajándékozza a „Lubrich Agoston“ féle nevelés történelem 1 kötetét; melyet a gyűlés hálás köszönettel vett, — s kívánja, hogy illető nemes szívű ajándékozót az Isten sokáig éltesse, — s egyuttal pénztáros utasítatik, hogy a 2 és 3-ik kötetet az egylet számára, az egylet pénztárából hozassa meg. —

5. Az Elnöki jelentés tudomásul vétetett. —

6. Indítvány tétetett elnök által, hogy hidvégi Gr. Nemes János orsz. képviselő urat a gyűlés válassza meg tiszteletbeli tagjává; ezen indítvány lelkesült örömmel fogadtatván, a gyűlés egyhangulag éljen kiáltással Gr. Nemes János orsz. képviselő urat tiszteletbeli tagjává megválasztotta; kinek az oklevél kiállítása elnök és jegyzőre bízott.

7. A kebli ügyek és indítványok letárgyaltatván, a jövő gyűlés helyéül egy kis eltéréssel *Csomortán* községe jeleltetett ki.

8. Végül elnök a tagoknak és érdeklődőknek megjelenéséért köszönetet mondván, a gyűlést befejeztnek nyilatkoztatta.

Kovács Ferenc, s. k.
tan. egyleti főjegyző.

Irodalom.

— Megjelent: „**Borromaeus**.“ Kath. kitszónoklati folyóirat. III. évf. 4. sz. Szerkeszti és kiadja: Horváth Lajos győr-újvárosi plébános. — Előfizetési ára: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyedévre 1 frt.

„**Jó pásztor**.“ Egyházszoneklati folyóirat. IX. évf. 4. füzet. Szerkesztik: Hajós Gy. Krizant és Mészáros Kálmán Pozsony-Nagyabonyban. — Ára 4 frt.

— „**A szenvedő Jézus győzelemjelvényei**.“ Nagybójtai beszédsorozat. Szószéki használatra s családi olvasmányul közebeocsátja Babik József alsó-miskolci segédlelkész. Ára ezen igen csinos kiállítású, no öszszehajtott lapra terjedő munkának 80 kr.

A NAPI ESEMÉNYEK KÖRÉBŐL.

— **Olvasóinkhoz.** Lapunk főszerkesztőjét püspök urunk ő nagyméltósága febr. 21-én a károlyfihérvári papnövelde rectorává nevezte ki. Nagy elismerés nagy érdem jutalma szokott lenni. Midőn lapunk főszerkesztőjét ért ezen kitüntetés felett leg-
őszintébb örömnöknek adunk kifejezést, azon kívánságunkat sem hallgathatjuk el, hogy adjon az isteni Gondviselés neki e szép pályán bölcs belátást, erélyes kitartást, gyöngéd szeretetet, az ifjuság és egyházmegyénk érdekéért lelkesülni tudó szívet, hogy midőn elfoglalja ezen szép állást, mely a legkényesebb és legmeszszebb kiható erővel bír az egész egyházmegye lelki életére, azt úgy tölthesse be, hogy majd büszkén tekinthessünk rá, mint az egyházmegye legföltettebb kincsének hűséges sáfára! Isten sokáig éltesse! Ezzel összefüggőleg kötelességünknek, tartjuk t. Olvasóinknak becses tudomására hozni, hogy a lap vezetésében is

nemi személyváltozás áll be, a menyiben a főszerkesztő, új állásával egybekötött sokszoros teendői miatt, nem vehetvén részt a lap szerkesztésében. az evvel járó teendők végzésével Pál Antal szerkesztő társat bizta meg. A szerkesztőség azon lesz, hogy lapunkat a társulat reputatioja érdekében, a kellő irodalmi színvonalon fentartsa, s olvasóközönsége igényeinek megfelelőleg szerkesztsze. É czélből bizalommal kérjük t. olvasóinkat és társulatunk *mindes* tagjait, hogy nemcsak tudományos és szépirodalmi cikkekkel sziveskedjenek fölkeresni, hanem bármely valási vagy kulturális mozgalomról értesíteni kegyeskedjenek, hogy egyházmegyénk vallási és kultur törekvésének és életének is hű képét adhassuk. A szerkesztő bizottság nevében: Pál Antal társszerkesztő.

— **Személyiek.** Püspök urunk ő nagyméltósága Nagyságos *Balog Elek* kanonok és papnövelde rector urat saját kérésére felmentette a papnövelde vezetésétől, megrongált egészségére való tekintetből. Mi, kik megérkezésekor e növelde kötelékébe tartoztunk, csak mi tudjuk egészen méltányolni az ő érdemeit, melyeket a növendékek érdekében kifejtett; s csak mi tudjuk megmondani minő lelkesedés fogadta és ő mily ifju tüzzel és szeretettel ölelt bennünket, első növendékeit keblére. Ezért soha sem fogunk a háláról megfeledkezni, s most fájó szívvel gondoljuk el, hogy mint kellett annak a férfias erőnek, annak az elszánt akarataknak annyira megtörni, hogy kénytelen távozni azon állásról, melyet oly sok jóakarattal foglalt el és töltött be mindenkor. Adja az Isten, hogy minél előbb vissza nyerve teljes egészségét! A papnövelde rectorává Ftdő dr. *Todor József* nevezetett ki, Dr. Veress Ferencz papnöveldei tanulmányi felügyelő, szentszéki aljegyző lett.

Nagyságos Erődy Béla kolozsvár-tankerületi kir. főigazgató febr. 21, 22, 23-ik napjaiban meglátogatta a helybeli r. kath. főgymnásiumot és teljes megelégedését fejezte ki a tanuló ifjuság erkölcsi viselete és tanulmányi előhaladása felett, kiemelvén, hogy a tanári kar feladatának magaslátán áll és annak dicséretes eredményvel még is felel. 23-án d. u. a főgymn. igazgató Nags. Fábian Sándor kanonok ur vendégszerető asztalánál vett bucsut érdekes magyar és olasz felköszöntők után a tanári kartól, melynek egyrésze egész az éjtéli vonat indulásig körében volt. Lelkes éljenek kísérték a távozót, ki bennünk azon meggyőződést érlelte meg, hogy benne mint az iskola gyakorlati ismerőjében, a tanárság és tanuló ifjuság őszinte barátjában, bő kárpotlást nyertünk azon veszettségért, mely volt főigazgatónk eltávolozásával ért minket. —

— **A helybeli finövelde** lelkes ifjusága f. h. 2-án működvelő színelőadást rendez a finöveldeben, saját könyvtára javára. Előadják a következő darabokat: I. „A phrenolog“, bohózat 1 felvonásban. II. „Közügyek“, vigjáték 1 felv. Szünetek alatt ének és zenedarabokat adnak elő. Kezdeté fél ó orakor.

Szerkesztői üzenet.

H. K. Nszenben. Nem közölhetők. —

E. A. Hatásos monologot támadhatnánk, de ily töredékeket nem közölhetünk. Más jót szivesen; kérünk is! —

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: Dr. TODOR JÓZSEF.
Szerkesztőtársak: Dr. CSERNI BÉLA, PAL ANTAL, PAL ISTVAN, STRAUBERT ÖDÖN.

Nyomatott Papp és Ferdinándnál a püsp. lye. nyomdában, Gyulafehérvárt.